

Dolenjske Novice.

Izhajajo 1. in 15. vsacega meseca. Cena jim je za celo l gld., za pol leta 50 kr. — Naročnino sprejema J. Krajec v Novem Mestu, dopise pa uredništvo.

Kdor želi kako oznanilo v „Dolenjske Novice“ natisniti dati, plača za dvostopno petit-vrsto 8 kr. za enkrat, dvakrat 12 kr., trikrat 15 kr.

Gospodarske stvari.

Katere rastline razun trt naj letos tudi škropimo.

Žali Bog, resnica je, da nima le vinska trta na svojem listju zajedalko, glivico „peronosporo“, ampak ima jo skoraj sleherna naša kultivirana in divja rastlina. Kdo se ne spominja, kako kmalo je očrnelo v prošlem letu krompirju stebalje z vsem listjem vréd, se posušilo ter odpadlo? Kako kmalu ni ščernelo ter odpalo listje fižolu, pesi, češpljam, jabelkom, lipam itd.? Vsem tem kaj nepovoljnim prikaznim vzrok je glivica, je peronospora, katere ima vsaka rastlina, svojo posebno obliko. In kakor nam je trtna peronospora vsled večletnega razjedanja na trtnem listju trte tako oslabila, da so vsled tega v rašči in rodovitosti opešale, da poginile; ravno tako nam preti peronospora češpljevega listja, katera se pa latinski fusikladium imenuje, uničiti češpljevo drevje. Od leta 1887 naprej, nimamo po Dolenjskem skoraj nič več češpelj, nočejo več roditi, pa tudi niti rasti ne.

PODLISTEK.

Človeški jezik.

(Šaljiv opis. Spisal Iv. Š.)

(Konec.)

Kedar nas zdravnik preiskuje, pokazati mu moramo tudi jezik, po njem spozna bolezen. Ako želiš spoznati človeka, reci mu, naj govori. Tako je dejal že modri Sokrat nekemu mladeniču: „Govori, da te vidim“. Podobno sodijo ljudje še dandanes. Berači, ki imajo posel pozvedovati, kaka je ta hiša, kako tam gospodarijo, in ki novice kujejo in spreminjajo s svojim dolgim jezikom, pripovedujejo ti, recimo o jedni, ki se moži, tako-le: „Vse je dobro: iz dobre, poštene hiše je, bogata, pridna, čedna je; nič jej ni reči — samo jezik ima pa tak...“ S tem zadnjim pristavkom je podrta in uničena vsa prejšnja hvala. Kajti jezične gospodinje se boji vsakdo k

Starejša drevesa kar posiljujejo, mlajša pa nič kaj v rašči ne napredujejo, posebno pa ne rodé.

Vsemu temu vzrok je glivica fusikladium, katera se vže v mesecu maju prikaže na listju. Ta glivica stori, da začne češpljam vže v avgustu listje odpadati, vsled tega se pognanki spremené nepopolno v lés — ne dozore. Nedozorjeni, to je ne popolnoma v lés, v mladike spremenjeni pognanki pa ne morejo roditi, da ne morejo niti hude zime prenašati, marveč pozebejo. Letos na spomlad bode gotovo prav dosti takih češpljevih dreves, katera bodo večinoma le iz starega lesa zagnala, ne pa iz mladik. Dosti se jih bode pa kar posušilo. Ako si hočemo torej prekoristno češpljevo drevje ohraniti, ako nočemo, da bi se nam liki vinske trte posuševalo; moramo tudi njegovo listje z galico škropiti. V prvič škropimo ga meseca maja pred cvetenjem, v drugič pa meseca julija. Škropilnica inženerja g. Živica nese galično tekočino vže tako visoko, da doseže vrhe najvišjih češpljevih dreves.

Kar velja o češpljevem drevju, velja tudi o jabolčnem in hruškovem. Povsod, kjer je jab-

hiši. Mladi ženini se dobro spominjajo, kako nago-varja v narodni pesmi mož svojo klepetavo ženico. Tako-le jej govori:

„Tvoj jezik je ko zlódi,
Ta mene pika največ,
Včas je pa tudi,
K' ne veš besede zreč.“

Kak križ je taka žena, pojasnuje nam tudi sledeči dogodek: „Na morju je grozno divjal vihar. Mornarji so iskali najtežjih stvari, da bi jih pometali v morje. Mlad mož jim je tu brž ponudil svojo ženo, češ, težje styari ni na ladiji, kot je njen jezik.“

Basnika Ezopa je poslal nekdam njegov gospodar na trg, naj kupi najboljšo jed in skuha najokusnejše kosilo, ker je hotel pogostiti svoje prijatelje. Ezop je prinesel pozneje na mizo samih jezikov. Začujeno so ga vprašali gostje in gospodar, zakaj meni, da so jeziki najboljša jed. „Nobena stvar ne učini toliko dobrega, kakor jezik“, bil je njegov odgovor. Ob drugi priliki

lanam in hruškam v prošlem letu prehitro odpadlo listje, je letos na mestu škropljenje. Na južnem Tirolskem, kjer je sadjarstvo na jako visoki stopinji, škrepe sadno drevje vže več let in v časniku „Der Obstgarten“ št. 2. in dne 5. februarja t. l. poroča nekdo o tem škropljenji tako-le: Od treh vže tretje leto škropljenih jabolčnih dreves (rudečega rožmarinčka) rodili sta dve tako polno, da so se veje do tal pripogibale. Tretji poskušnji drevo sicer ni rodilo, pač pa je kaj čvrsto rastlo, imelo je močne pognanke in čisto zdravo listje. Tri sicer jednaka druga, neškropljena drevesa ne le da niso čisto nič rodila, ampak listje jim je bilo popolnoma bolno, tako da je bila vže od daleč poznati bolezen, tembolj ker jim je listje v poletnem času vže odpalo. Škropimo torej, kjer je v prošlem letu jablanam in hruškam listje prezgodaj odpalo, tudi zato, da si drevje ohranimo, da nam ne pogine. Posebno storimo to na mladem drevju.

V poljedelstvu ne zamudimo pa škropiti krompirja, peso in fižol. Na kmetiški šoli na Grmu so škropili v prošlem letu vse tri rastline; prav viden je vseh pri prvih dveh. Krompir je ostal vsled dvakratnega poškropljenja noter do dozorenja gomolj popolnoma zelen. Gnjilih gomolj se je nahajalo kaj malo, skoraj čisto nič, in še to malo gnjilobo so povzročile miši in črvi. Pesa je ohranila čvrsto zeleno listje noter do pozne jeseni. Veselje je bilo listje za zimsko krmljenje prešičev v jame tlačiti, med tem, ko ga v prošlih letih skorej kaj naložiti ni bilo. Fižol se je poškropil vže prepozno, sicer ga je pa tudi črv tako zdelal, da je bilo skorej težko določiti, koliko mu je škropljenje

mu je velel gospodar, naj prinese s trga najslabejšo jed. Ezop je prišel zopet z jeziki trdeč, da je ni stvari na svetu, ki bi toliko škodovala ljudem, kakor jezik.

„Povsod mora imeti svoj jezik vmes“, prišlo je o človeku in njegovem jeziku že kar v pregovor. Ko premišljaš o hudobnosti jezиковi, ne moreš si kaj, da ne bi ga pošteno okaral ter mu nekoliko oči iztrebil. Čuj tedaj, grdi, hudobni jezik, kaj se ti vse očita; „Tako majhen košček mesa si — še dva prsta nisi širok — pa vznemirjaš ves svet, nebo in zemljo! Hujši si, kakor nabrušen meč v roki morilčevi. Ta škoduje le onemu, ki je blizu, a tvoja ostrina seže v deveto deželo, celó mrtvim v grobeh kratiš ljubi mir. Oče si premnogim pregreham! Kjer si ti, nastajajo prepiri, sovraštva; kolikokrat si že razdvojil mirne ljudi, ljubeče se prijatelje! Nedorodne puhjuješ, zastarane grešnike potrjuješ v njih hudobijah. Razbojnik si! Z besedami ubijaš, a kjer

hasnilo, koliko ne. Marsikomu se bode dozdevalo škropljenje vseh teh rastlin kar nemogoče. No, z dobro škropilnico, kakor je Živic-ova, gre pa delo lahko in kaj urno iz pod rok. Stroški za galico in delo niso v primeri k koristi, niti v poštev jemati, vže celo ne pri sadnem drevju, ako pomislimo, da nam lahko popolnoma pogine, ako mu o pravem času s škropljenjem na pomoč ne pridemo.

Kaj je novega po avstrijskem cesarstvu?

Državni zbor bode baje zboroval do 24. marca. Proračun se še vedno nadaljuje. Naša poslanca gg. Povše in Klun sta govorila o železničnem vprašanju. G. Povše je zlasti kazal, kako potrebno in koristno bi bilo, da država prevzame južno železnico v svojo oskrb. — Dosedaj je ta železnica najdražja; streže tujcem, ne domačim; zatira najbolj slovenske kraje, ne le da večinoma zanemarja naš jezik, ampak daje bolj oddaljenim krajem tako nizke vozne cene — nam pa visoke — da z njimi ne moremo konkurirati. Da res je tako. Da bi se le osrečila vlada l. 1895, ko preteče pogodba južne železnice ter jo res podržavila!

Nemci bi po vsacem načinu radi imeli, da se njih jezik okliče za državni jezik. Na Koroškem se vže vedejo tako, kakor da bi bilo to vže zakonito sklenjeno; oblastva nočejo sprejemati slovenskih vlog občinskih odborov. Prepričani pa smo, da se bode tudi za naše trpeče Koroške brate našla pravica! Vsaka sila le gotov čas trpi!

Deželni šolski svet v Gorici je vkazal go-

to ni dovolj, pokličeš na pomoč pesti, orožje! Ti si kriv, kedar se v šali začno zbadati, nadaljuješ s pikrimi opazkami,jenjaš s krvavimi glavami! Krivičnik, kedaj bodeš poravnal svoj dolg? Mnogo jih zdihuje zaradi tebe po temnih ječah, premnoge si pripravil ob dobro ime! Kedar bi moral ponižno molčati, ugovarjaš; kedar pa bi bila tvoja sveta dolžnost, izreči prijazno besedo in spraviti se s sovražnikom, trdovratno molčiš. Kratko: črniš, dražiš, hliniš se, jeziš se, kolneš, kregaš se, lažeš. motiš, nagajaš, natolcuješ, obiraš, obrekuješ, opravljaš, podpihuješ, posmehuješ se, pravdaš se, pretiš, grde priimke nadavlješ, sporekaš se, tožiš, ugovarjaš, zapeljuješ, žališ, žugaš . . . človeku kar sapa pohaja, ko ti hoče vse povedati, kar ti gre. Tak si torej, sramuj se!“

Toda jezik se za take opomine popolnoma nič ne spremeni. Njegov jezični doktor poprime brž besedo ter ga prav dobro zagovarja. Na vso stvar je že pripravljen in tako-le govori: „Jezik

riškemu mestnemu zastopu, da mora napraviti štirirazrednico za slovenske otroke. Mestni očetje so kar besneli zoper Slovence: baje se bodo pritožili pri vladi — ali prizadevanje bode pač jalovo; vlada mora vendar videti, da smo jej Slovenci najbolj zanesljiva bramba na jugu.

Naši sosedni **Madjari** so strašansko liberalni. Ne znajo samo prav liberalno dolgo delati, marveč hočejo se v vsem opičiti po drugih liberalnih državah, zlasti še kar se tiče vere katoliške. Sedaj zahtevajo tako zvaní civilni zakon, t. j. zakon brez duhovna in cerkve, po katerem se bodo mogli ženiti tudi judje s kristijani. Ogrsko ljudstvo je po velikej večini zoper tako priležništvo, škofje so ostro povzdignili svoj glas, celo luterani in razkolniki ga ne marajo — ali vlada tišči za njim, da si bi s tem ljudstvu naložila le še večja bremena. Liberalci so si povsod jednaki.

Praga je napravila na ulicah samo češke napise — grozen vik je po nemških listih: ko pa je napravilo Brno, kjer je jako veliko Čehov samo nemške, ni zakričal nobeden teh liberalnih poštenjakov.

Kaj je novega po širokem svetu?

Sv. očetu papežu so se po svojih zastopnikih poklonili skorej vsi vladarji sveta; celo turški sultan in kralji paganski. Naš cesar so jim poslali dragocen križ v dar. Tudi od drugod so prejeli naš slavni papež dragocenih daril. Najboljše darilo pa je bila gotovo goreča molitev, ki je puhtela ob tej priliki za sv. očeta iz milijonov prs ljubečih otrok.

Rusi se jako grdo drže, ker hoté Bolgari spremeniti vstavo svojo tako, da bode mogel biti njih vladar tudi vere katoliške. Mi le želimo, da

je prevažen ud človeškega telesa. Z njim izražamo svoje misli in premnogo koristimo človeštvu. Prve molitvice uči jezik; v šolah vodi on mladega duhá v prej nepoznane tajnosti věd; v cerkvi se razlega njegov glas in oznanja Božji nauk. Kedar si v dyomn, svetuje ti; kedar si žalosten, potolaži te. Tvojo čmernost in otožnost prežene z dobrim dovtipom, da se ti tresejo lica samega veselja, in da se v glasnem smehu tolčeš po koljenih. Vesele pesmi v razvedrilo ljudem in svete v Božjo slavo prepeva tako zaničevani in po nedolžnem prezirani jezik. Smelo trdim, da je jezik najimenitnejši del človeškega telesa. Sveti Duh sam se je prikazal v njegovi podobi nad apostelji! Da, še več! Gospod nebes in zemlje se poniža in pride nanj pri svetem obhajilu. — Kdo se še drzne zaničljivo govoriti o prečisljanem jeziku? Gotovo nihče! Jezik naj torej živi!“

Jezični doktor jo je dobro pogodil. Dasi jezik pogosto zabrede, vendar je kljub temu vsega

bi ta pridni in nadarjeni slovanski narod se povsem poprijel katoliške resnice, katero je vže spoznaval.

Panamska afera še vedno ne počiva. Zaslíšujejo se nove priče ter spravljajo na dan novih dokazov, kako podkupljivi so na Francoskem najvišji krogi. Povabljenih je bilo vže nad 50 prič. Nekov Andrijé vé za 108 podkupljenih oseb. Skorej gotovo bode nastal vsled teh stvari kakov političen prevrat: Francozi so vročekrvni.

Píše se nam:

Iz Novega Mesta 10 marca. — „Tako visoke cene domače vino še ni imelo nikdar kakor letos.“ To je resnična beseda, ki se često čuje pri nas. Prodajalo se je vino — sedaj je vže težko dobiš — prodajalo se je po 13, 15 dá celo 23 gl. — Toda tako ceno ima le blago iz škropljenih vinogradov. Kedor ni škropil, ni ali nič pridelal, ali pa nekaj kislice, katere nihče ne mara. Gorjé nevernim Tomažem!

Ali pri tem nam nekaj noče iz glave. Vidi se kako bi ravno vinoreja pomagala še obubožanemu kmetu — kar bi bilo gotovo tudi vladi v največo korist, ali ta vlada ne stori skoraj nič. Ameriške trte smo morali do sedaj drago plačevati — in galica, ki je življenje za našo trtorejo, tudi stane novce. Mi mislimo, da bi vlada neizmerno koristila nam in tudi sebi, ako bi vinorejstvo kolikor mogoče podpirala z ameriškiimi trtami, pa tudi z galico. Škropil bi marsikedo, ki je do sedaj opuščal. So namreč pri nas ljudje, ki nimajo za sol; kako bode kupil modro galico? Pomagajte nam!

Iz Šent-Jernej. — Lani so nam poslali iz Ljubljane prelepega žrebca „Wilsford“ letos družega z imenom „Gydrón“. Lanski je dal najlepša žrebeta, kolikor smo jih doslej videli; novi „Gydrón“ pa je žrebec, da si najbolj razvajeno oko človeka, ki pozna konje, ne more želeti lepšega konja. — Kmetijski družbi in gg. vojakom žrebčarskega oddelka na Selu

spoštovanja in vse časti vreden. Kar nič več ni varno nepremišljeno govoriti o njem, da še česa ne slišimo, kar bi nas morda zelo neprijetno dirnulo. — Molčanje je tudi lepa reč; jezik zna tudi to umetnost. Nekateri menijo, da se mu je te težje privaditi, kakor govora. In zares je večkrat strašno težko jezik „za zobmi držati“. Ko bi jo človek tako lahko zasolil, ko ga tako mika, da bi odprl svoja usta, ko je jezik že ves pripravljen — v takem slučaju je molk težaven. A dostikrat je prepotreben. — Nekdaj so nekje dozidali novo hišo in povabili skušenega znanca, naj jo ogleda in izreče svoje mnenje. Vse mu je bilo všeč, samo nekaj je pogrešal v hiši jezičnega gospodarja. „Sklednik imate, žličnik imate — še jezičnik si napravite, in hiša bode polna“. Skoda, da ni več takih jezičnikov na svetu! Koliko lažje bi se živelo! Kedar bi hotel kdo zdražbe delati ali mir kaliti, in sploh kedar bi hotel jezik kaj rogoviliti, pa bi ga lepo zaprli v jezičnik:

pri Ljubljani moramo biti Dolenjci hvaležni — pa tudi za srečo, da so za nas zbrali tako dobre živali.

Iz Studenca pri Krškem. — Čas od 25. svečana do 6. marca t. l. bil je za našo faro večdnevni praznik. Naš skrbni gosp. župnik so sklenili kot vestni dušni pastir tudi svojim ovčicam prirediti sv. misijon, ter naprositi za to versko slavnost preč. gg. misijonarje ljubljanske lazariste. Radostno so sprejeli pobožni duhovni gospodje to prošnjo in prišli so k nam v dan sv. Matija. Ljudstvo je že tega dneva težko pričakovalo, kar nam najbolj priča pridno obiskovanje duhovnih vaj v teh dnevih. Domači g. župnik so pripravljali svoje župljane vže dolgo časa na ta imenitni čas ter jim posvetili vse cerkvene govore za prejem vredne velikonočne spovedi. In tako so gg. misijonarji nadaljevali se svojimi izbornimi, prepričevalnimi, da ognjevitimi in v srce segajočimi govori, katerih se je vse staro in mlado vdeleževalo, ter jih najzvestejše poslušalo. Ljudstvo je hitelo od blizo in daleč k tej redki pobožni slavnosti v tolikem številu, da je bila cerkev premajhna. Verniki so se pa tako lepo vedli, da se smejo javno pohvaliti, ker niti med službo božjo niti pri spovednicah ni bilo najmanjega nerada. Vso slavnost je pa poveličevalo lepo cerkveno petje, katero se tu goji prav pridno z moškimi močmi.

Praznični dnevi so nam le hitro pretekli in prišel je sklep sv. misijona. Zgodaj v jutru so nam že zvonovi naznanili slavnost tega dne. Lep pomladni — za nas najlepši dan nas je zbral k skupnemu sv. obhajilu. Popoludne ob 3. uri bil je slovesen sprevod z Najsvetejšim, katerega je vodil prečastiti g. dekan z obilno asistenco. Zbralo se je na tisoče ljudstva, šolska mladina z učiteljema in zastavo. Sprevod je bil veličasten in v najlepšem redu. Posebno lepo je bilo gledati dolgo vrsto z venci okinčanih šolaric, pa tudi odraščena dekleta so se pridružila z venci na glavi. Hiše bile so zalo olepšane in razsvetljene. Vse je pobožno molilo, in vsak je lahko videl, da je vsa fara telesno in duševno praznično oblečena. Minuli so vsi obredi sv. misijona, prišel je večer in ločili

vsega sveta ljudje bi se ljubili kakor rodni bratje in rodne sestre.

Povedali smo torej — kajpada ne brez jezika — kak je človeški jezik, s čim se peča in kako sodijo o njem ljudje. Dostavljati ni treba ničesar, pa bi bilo tudi nevarno. Jezik ima namreč še jedno hibo, katera bi se gotovo izdala v daljšem govoru, namreč to, da se rad kaj zareče. Ko se pa enkrat kdo kaj zagovori, popadejo ga brž od vseh strani, češ čemu si pa kvasil toliko, mari bi bil molčal! Pa še nekaj! Bojimo se tudi za lastno dobro ime. Ljudje pač nekaj časa radi poslušajo; če jim je všeč, tudi dalje časa: obakrat pa sodijo naposled tako-le: „Ne bi bil napačen, ni mu kaj očitati . . . samo jezik ima pa tak. Ne molči, če bi mu naredil tri vozle na jeziku!“ Da se toraj ognemo takim neprijetnikom, končam. Pristavili bi le še radi že prej navedeni narodni pregovor, v katerem je izražena vsebina cele razprave, in katerega naj si vsakdo dobro zapomni, namreč: „Jezik je majhna prata, pa vendar dosti ošlata“.

smo se v tihem, svetem veselju, ter nekako prerajeni vrnili se na svoj dom. Čul si iz mnogih ust besede: „Prezgodaj je minulo, Bog ga nam daj še dočakati!“ Kako je bilo pa ljudstvo v tem času res vneto za vse sveto, se ne dá popisati; pokazalo je pa tudi s tem, da se ni moglo ločiti od prečastitih očetov misijonarjev, katere je spremljalo skozi vas. Pa tudi gg. misijonarji so nas zapustili s popolnoma zadovoljnostjo, katero so izrazili občinskemu zastopu, ključarjema, udom krajnega šolskega sveta in vodji šole, katere korporacije so se jim poklonile in izrazile tojlo hvalo za požrtvovalno delovanje v tem času v imenu ostalih faranov.

Vsem onim pa, ki so sodelovali in pospeševali to slavnost bodi srčna hvala, z dostavkom, da bi seme, katero se je sejalo v verna srca, obrodilo obilni sad. Fari pa, ki se je tako lepo vedla in vn to obiskovala pobožne vaje, bodo pa v tolažilo in čast besede preč. gg. misijonarjev: Pri vseh misijonih še nismo našli take pobožnosti in toliko vnetih src za sveto reč — kot tukaj.

Iz Ljubljane. — (Dolenjska železnica in postaja za živino v Ljubljani.) Ljubljanski živinski trgovci in mesarji delujejo že delj časa na to, da bi se v Ljubljani zgradila posebna postaja, na kateri naj bi se živina vkladala in izkladala in to tik za klavnico, ker tako bi se promet z živino izdatno olajšal. Ta korak mora gotovo vsakdo, ki kupčuje z živino in se peča z živinorejo z veseljem pozdraviti. Kolodvori v Ljubljani bodisi Dolenjski ali drugi, so zelo oddaljeni od klavnice in živinskega semnja, in tako ima dotični, ki živino, po železnici dobi, veliko neprilik in v mnogih slučajih tudi veliko stroškov, predno spravi živinče na kolodvor ali od kolodvora v klavnico, ali na živinski semenj.

Z Dolenjskega se bode gotovo veliko živine posebno pa prašičev po železnici poslalo v Ljubljano in to največ v zimskem času. Koliko truda, sitnosti in stroškov bodo pa imeli dotični pošiljalci — ako se ne bo napravila tik klavnice postaja za nakladanje živine — in bodo morali s konji voziti prašiče v klavnico ali na semenj od postaje, ki leži daleč zunaj mesta nasproti zelenemu hribu. Kje bodo dobili za tako prevažanje pripravnih vozov? In ne samo to; tako prevažanje bi v mnogih slučajih več stalo kakor pa celi transport po železnici. Merodajne kroge posebno pa vodstvo dolenjskih železnic že sedaj nato opozarjamo, ker nele, da bi taka postaja blizo klavnice primeroma jako malo stala, (vsaj bo itak šla železnica tik za klavnico) bi tudi dohodki železnice same se zdatno zvišali, vsaj bi potem vsak trgovec živino posebno prašiče gotovo železnici oddal, ko bodo v nasprotnem slučaju rajše s konji vozili v Ljubljano, ker ne bode tako prevažanje samo ceneje, ampak bodo tudi oproščeni vsakih daljših sitnosti. Po vseh večih mestih, kjer so na novo zgrajene klavnice in kjer so večji prometi z živino kakor v Ljubljani, kjer se do 20.000 glav živine v enem letu vkrca ali izkrca, so iste (klavnice) zvezane naravnost z železnico. Gotovo je že skrajni čas, da se tudi v stolnem mestu naše dežele kaj tacega napravi. Najlepša prilika je gotovo sedaj, ko se zgradi dolenjska železnica, da se napravi taka postaja v obližji živinskih semnje, da se tako promet olajša in poviša.

V zadnji seji občinskega sveta ljubljanskega se je v tej zadevi opetovano oglasil odbornik gospod Kunc, za kar so mu gotovo vsi interesovani krogi

hvaležni in le želeli bi bilo, da bi se tudi od strani kupčijske in obrtniške zbornice kaj vkrenilo in tako omogočila naprava take prepotrebne postaje.

Domače vesti.

(O škropljenju trt.) Mnogi nas poprašujejo, kako in kaj je s škropljenjem trt, kar nas jako veseli. Danes rečemo le, da smo v prejšnjih letih o tem veliko pisali, vendar bomo spregovorili tudi letos o pravnem času. Pripravite le galice; kedaj in kakó skropite, se vam bo povedalo.

(„Amerikanskim Slovence.“) Pod tem naslovom je poslal čast. gosp. Marko Pakiž iz Šent-Pavla v Minesoti jako obširno pojasnilo glede na ono pismo, katero so objavile „Dol. Novice“ in na članek „V obrambo“ v „Amerikanskem Slovincu“ št. 9. Gospod zahteva, daj naj sprejmemo ves oni dopis nespremenjen ter prevzema vso odgovornost sam. Radi premalega prostora v našem listu mu vendar ne moremo vstreči, ampak samo bistvo onega zagovora bodi tu natisnjeno. — „Amerikanski Slovenc“ trdi, da je g. M. Pakiž trdil, da Slovenci najbolj zahajajo v slabe hiše. To ni istina; stavek: „V največ njih tudi lahko bereš slovenska imena“ je pač le umeti, da največ američanskih listov tudi slovenska imena donša, ko naznanja, kedo je bil kaznovan; saj sem vendar v istem pismu vabil Slovence v Ameriko, česar bi nakakor ne mogel, ako bi mislil, da se večina Slovencev izpridi. Rev. Fr. Šuštaršič pravi v „Amerikanskem Slovincu“, da sem lagal o Slovencih. Na to to-le: Bil sem tri dni pri njem. On sam mi je pravil, kar sem pisal; Nemci pa, je dejal, so boljši, ter mi radi tega svetoval, da naj grem raje med Nemce. Tožil mi je sam, da je lani pisal v Cleveland, da pride rad spovedovat, a da mu še odgovorili niso. — Kako je z „zadacanimi in nezadacanimi hišami“, mi je pravil R. M., ki je vže veliko let v Ameriki. — Hotel sem o tem pač le reči: v Evropi je z davki obložen kmet, tukaj pa greh; gotovo nisem mislil nič slabega. Isti gospod mi je pravil, da so angleške novine res več nego enkrat imenovala Slovence — Hune. Jaz sem proti temu dvema gospodoma Slovence zagovarjal, ali oba zlasti gosp. Šuštaršič, sta me zavrnila, da jaz nič ne vem kot novinec. Ona sta toraj sodila ne jaz; ako je pa kaj zlaganega v „Dol. Novicah“, nisem lagal jaz, ampak drugi. — Vem pa iz gotovega vira tudi, da je izmed Slovencev v Clevelandu vlani prejela samo tretjina sv. zakramente — g. Šuštaršič pa, ki mi je tudi tako govoril, sedaj pravi: dobrih je več, mnogo več! — Po vaših lastnih besedah moram soditi, da je vsaj v Clevelandu in Chicagi več slabih, nego dobrih! — če ni tako, nisem lagal jaz, ampak kedo drugi.

Marko Pakiž.

(Nesreča.) 4. t. m. popoldne se je v Mirni peči pri gradenju železnice ponesrečil 34 letni fant France Krevs. Velika plast zemlje je padla nanj ter mu zlomila desno roko in ga na prsih tako poškodovala, da je v pondeljek popoldne previden s sv. zakramenti umrl.

(Podružnici sv. Cirila in Metoda v Novem Mestu) so došli nasledni darovi: V Rozmanovi gostilni nabranih pri „vitežki večerji“ 2 gld. 10 kr., v družbi „France, Florijan in Tone“ 4 gold.; France Majzelj iz Bele Cerkve in Florijan Zorko iz Družinske Vasi, doposlala sta društvu sv. Cirila in Metoda, „da trdno stojite sovragu v bran“ 5 gold. Iskreno

zahvalo izrekamo požrtovalnim prijateljem. Bog vam plati! Načelnštvo podružnice sv. Cirila in Metoda.

(Kmetijska bralnica v Novem Mestu.) Z veseljem moramo priznati, da naši gospodarji prav pridno obiskujejo kmetijsko bralnico, kjer se vsako nedeljo pogovoré različne kmetijske zadeve. Veselje je videti, kako se za napredek vneti gospodarji z zanimanjem razgovarjajo o različnih vprašanjih in kako razodevajo svoje lastne izkušnje. Naj pohvalno omenimo za danes sledeče napredne gospodarje, ki dajejo najlepši izgled svojim bližnjim v tem oziru, kakor gg.: Grašič, Javornik, Penca, Ovsec, Testen in Vovk iz Gotne Vasi; Ude, Burgar in Repič iz Šnihela; Staniša iz Regerške Vasi; Kos iz Ločne; Škrbinc in Kukman iz Cegelnice; Planinšek iz Dolenj Kamenc; Šetina iz Bučne Vasi; Vidmar iz Dol. Vasi; Rifel iz Trške gore; Jerman in Blažič iz Slateneka; Jeriček iz Stopič; Ambrožič iz Brusnic; Zagore iz Žihovega Sela; Šali iz Prečne in mnogo družih, katerih ne utegnemo po imenu naštet. Če bode bralnica tako napredovala, nadejati se je najlepših vspehov. — V nedeljo dné 26. t. m. bode poučni govor o vprašanji, kako bi bilo kmetije času primerno urediti, da bodo donšale več dohodka. Pričakujemo, da se bodo tega dné v posebno obilnem številu zbrali naši gospodarji v bralnici z ozirom na važnost tega pouka.

(Na Dobovcu) je 6. t. m. zjutraj nagloma končal svoje življenje Martin Smodiš. Podsekaval je neko drevo, ki je nanj palo, da je na mestu mrtev obležal. Po njem žaluje vsa fara. Ranjki bil je poštnjak vseskozi, mož stare verske korenine, splošno priljubljen in zastopnik ljudstva v marsičem. Klicali so ga navadno „kapelan“. Bil je tudi dolgoleten ključar romarske cerkve na Kumu. Zato gotovo Kumskim romarjem in gg. spovednikom dobro znan. — Naj se ga prijatelji in znanci njegovi v molitvi spominjajo.

(V Kandiji) ima Anton Turk (Jurca) 20 jako pripravnih panjev na prodaj. Napravljeni so tako, da se odpirajo zgoraj, satovi se lahko prestavljajo, ne da bi se čebele umorile, ali zalega poškodovala.

(„Isterska posojilnica v Pulju) je razposlala drugi svoj letni račun. Dobička čistega je imela 650 gld. 89 kr. Želimo, da deluje z vedno večjim vspehom v blagor zatiranim Slovincem v Istri!

(Zagrebsko meščanstvo) je napravilo v nedeljo 12. marca zvečer „komers“ v proslavo, da ste se zjedinihli hrvatski opoziciji zoper madjarone.

(„Izvestja“ muzejskega društva za Kranjsko.) Vrejuje Anton Koblar. — Prvi sešitek tega dela „Izvestij“, ki shajajo vsaki drugi mesec, imamo pred seboj. Vsebina je jako zanimiva, vredništvo v spretnih rokah g. A. Koblarja. List se bode oziral v prvej vrsti na domoznanstvo Kranjske, potem pa tudi na ono sosednih dežel, kjer bivajo Slovenci. Gotovo je naša domovina lepa, vredna, da jo bolj in bolj spoznavamo; vreden pa tudi strogo znanski list „Izvestja“ da ga podpiramo, kajti on nam bode kazal znamenitosti naše lepe domovine. Člani muzejskega društva, ki plačajo na leto 3 gld., dobivajo „Izvestja“ in dva zveska nemških „Mittheilungen“ brezplačno. Kedor pa se naroči na sama „Izvestja“ plača dva goldinarja. Denar se pošilja „Muzejskemu društvu“ za Kranjsko.

(„Rimski katolik“) izhaja odslej dalje vsak tretji mesec v nad 120 strani debelem zvezku. Stane 2 gold. na leto. Prvi zvezek imamo pred seboj. Re-

čemo: vzemi in beri — pa misli! Da, list je tako izboren in za naše brezmiselne čase potreben, da kmalu ne najdemo kaj boljšega. Bodi toplo priporočen vsem izobražencem!

(Popravek.) V zadnjem listu se je vrnila v sestavku: Petdesetletnica sv. očeta papeža Leona XIII. neljuba pomota. Izostale so besede: „Kočevar, državni pravdnik“ bere naj se torej: deželne sodnije predsednik Kočevar, državni pravnik Pajek itd.

Poslano.

Gospod vrednik, blagovolite sprejeti v cenjene „Novice“ sledeče vrstice: Naši rojaki bivajoči v Ameriki so nabrali zdatno sveto za pogorelo podružniško cerkev sv. Antona na Krasincu in sicer:

Matija Urih iz Gribelj št. 51 . . .	705 gld. — kr.
Miko Jaklič iz Zemeljna št. 16 . . .	136 " — "
Jan. Starašinič iz Krasincea . . .	110 " 20 "
Skupaj . . .	941 gld. 20 kr.

Vsem blagim darovalcem izrekamo tem potom najpresrčnejšo zahvalo za njihove velikodušne darove z gorečo prošnjo: Sv. Anton, mogočni priprošnik pri Bogu — naj vsem sprosi ljubo zdravlje in srečo pri njih težavnem in nevarnem delu in da bi se kmalu povrnili v svojo ljubo domovino! Ti mnogobrojni darovalci pa tudi živo pričajo, da niso izgubili v daljni Ameriki še vere v pravega Boga, ker toliko darujejo za olepšavo hiše Božje. — Darovalci pa niso sami domačini, nego mnogo jih je tudi iz drugih fara kranjske dežele. Mnogo je Hrvatov naših sosedov; so še celo Dalmatinci, Hercegovinci, Madjari in Italijani; da še celo Amerikanci. To kaže, da so vsi darovalci imeli le pravi in blagi namen, darovati kaj v čast Božjo — in morebiti s tem tudi kaj nadomestiti službo božjo, od katere so morda zadržani po svojem opravilu. — Pridenemo tudi tukaj cel izkaz darovalcev, katerega bi pa morebiti ne mogle „Novice“ sprejeti kot dopis.

Na Krasincu, dné 24. februarja 1893.

(Dostavek vredništva:) Mislimo, da dobri darovalci ne zahtevajo, da bi se razglasila njih imena. Radi malega prostora v našem listu pa ne kaže tiskati vseh dobrotnikov, ker bi vendar večino naših bralcev ne zanimalo.

Dobro ohranjene

(75)

štacunske železne vrata

s kamenitmi bangarji in notranjimi steklenimi vratami, kakor tudi ravno tako okno ima ceno na prodaj Franc Kastelic v Kandiji.

Učenca,

kateri si želi učiti usnjarskega obrta in je najmanj 15 let star, se sprejme takoj pri Fran Knafliču, Šmartno pri Litiji. — Po dogovorjenji preskrbi tudi z obleko.

V grajščini Srebrnče je na prodaj

15¹/₂ pesti visok konj (braun)

za težko vožnjo pripraven.

(74)

ZAHVALA.

Za milo sočutje mej boleznijo in o smrti našega preljubljenega sina, oziroma brata in svaka, gospoda

Josip-a Vremšak-a,

pomožnega uradnika,

izrekamo toplo zahvalo vsem prijateljem in znancem, sosebno velečastitim gospodom sodnijskim uradnikom, blagorodnemu gospodu dr. Slancu, slavni meščanski gardi in požarni brambi; gospodom pevcem za lepe nagrobnice in gospodom tovarišem rajnega, za krasni veneč.

Novo Mesto, dne 13. marcija 1893.

Žalujoči zaostali.

(7.)

Razglas.

Štev. 442.

Dne 24. marca 1893 dopoldne ob 10. uri vrila se bode minuendo dražba za oddajo na 8188 gld. 71 kr. proračunjenih del v nekdanjem vojaškem oskrbovališču pod tem pogojem, da se delo takoj prične, ko se zadobi od višje oblasti potrjenje in da se dovrši do 1. julija 1893 in da vzame zakupnik material, ki ga je občina že preskrbela za njeno ceno v račun, in da občina ni vezana na najmanjšo ponudbo ter se bode delo v prvo posamezno in potem skupno izklicalo.

Izklicne cene so sledeče:

1. Zidarsko z težaškim delom . . .	3143 gld. 21 kr.
2. Kamnoseško delo	191 " 60 "
3. Tesarsko delo	568 " 18 "
4. Mizarsko delo	1744 " 74 "
5. Ključavničarsko delo	1558 " 40 "
6. Mazarsko delo	172 " — "
7. Steklarsko delo	184 " — "
8. Lončarsko (pečniško) delo	496 " — "
9. Slikarsko delo	130 " 58 "

Sprejmo se tudi postavno kolekovane pismene ponudbe do 10. ure, to je predno se prične ustmena dražba.

Dražbeni pogoji, vsled katerih mora vsak ponudnik 10% vadij položiti, predno se dražbe vdeleži, načrti in stroškovnik so v uradnih urah pri mestnem županstvu na razpregled.

Mestno županstvo Novo Mesto 11. marca 1893.

Franc Perko,

župan.

(69)

Deček

iz poštene hiše, ki zna pisati in brati; sprejme se takoj kot učenec v trgovino z špecerijskim blagom, železnino, usnjem itd. pod ugodnimi pogoji.

Franc Šušteršič,

trgovec v Črnomlju.

(66-1)

Dve pritlični sobi

z vrtom vred je za oddati v Novem Mestu hiš. št. 157.

Jakob Mikolič,

krojač na glavnem trgu v Novem Mestu

priporoča glavnemu občinstvu, posebno prečast. duhovščini in p. n. uradnikom, svojo bogato zalogo najnovejšega sukna. Prevzema tudi vse, v njegovo stroko spadajoča dela za p. n. gospode, kakor tudi za dečke in izdeluje ona po najnovejšem kroju in po najnižji ceni. Za dobro in pravilno delo se jamči!

Dalje priporočam tudi p. n. občinstvu veliko zalogo narejenih oblek, za odrasle, kakor tudi za dečke, od preproste, do najfineje, po prav ugodni ceni. (71-1)

Dva učenca,

krepkega zdravja in lepega obnašanja, sprejmeta se takoj v prvi dolenski mlin na valčke, kjer dobita tudi primerno plačo. Oglasiti se je v Bajnofu pri Novem Mestu. (4)

Sveža (frišna) kurja jajca

se kupijo v vsaki množini po jako dobrih cenah. Za jajca ni treba plačati nikake vžitnine, nego se isti preko vsake mitnice ljubljanske, ako se na mitnici ljubljanski denar založi, kateri se potem vrne na mitnici ter se lahko vpeljajo transito, to je vžitnine prosto ker kolizejsko poslopje ne spada še v okvir ljubljanskega stolnega mesta. Več se izve pri Gustav Treo, trgovcu v Kolizejskem poslopju v Ljubljani, pritlično na desni strani črka C. (58-2)

Izurjen kovaški pomočnik,

kateri razume dobro vozove, koleselne in konje kovati, se takoj vzprejme pri Peter Gorupiču, kovaču v Kandiji poleg Novega Mesta. (70-1)

Franc Čuden,

(72-1)

urar

preje J. Geba v Ljubljani slonove ulice št. 11 priporoča svojo bogato in največjo zalogo švicarskih ur, po najnižjih cenah, zlatih, srebrnih, nikelnastih, stenskih (Pendeluhren) in budilnic, verižic, prstanov, uhanov, murčkov in drugih v to stroko spadajočih stvari. Popravila natančno in dobro naredim. Poštna naročila se hitro izvršujejo. Ceniki so zastojni in tudi po pošti pošiljajo. V cenikih je natančneje popisano, kakošne ure da so, koliko časa jamčim (garantiram) in zamenjam.

Stare srebrne ure imam po 3-5 gold.

Bruner-jeva gostilna

z vrtom in kegljiščem se odpre 1. aprila. Za dobra naravna (naturna) dolenska vina je skrbnjeno. (68)

Tik deželne ceste in mostu na Krki je naprodaj

lepo posestvo,

katero je še v jako dobrem stanu, in je pripravno za krčmo, štacuno, ali za kako drugo obrtnijo ter se sestoji z hiše s štirimi sobami, kuhinje, jedilne shrambe, dveh kleti pod hišo, živinskega hleva, pōda in kozolca z štirimi okni, dveh njiv, enega travnika in treh svinjskih hlevov. Kdor želi kupiti, naj se oglasi pri posestniku Franc Kastelic-u po domače Kovaču na Krki, pošta Krka (Obergurk). (19-3)

Oskrbništvo grajščine v Gradac-u pri Metliki na Dolenskem prodaja

divje kostanje

(Aesenlies hippocastanu) visoke po eden in pol do štiri metre; cena je od 10 kr. više. Isto oskrbnništvo prodaja tudi v gozdih Peščenika

drva za kurjavo

kubični meter po 90 kr. Ako se vzame vsaj 400 metrov, je nekaj popusta. Dalje tudi prodaja oskrbnništvo

bukovo oglje

in sicer po jako nizki ceni. Natančneje pove

Janez Tempel,

(59-2)

oskrbnik.

Pod jako ugodnimi pogoji
se iz proste volje

proda ali v najem odda mlin

na novo postavljen, močno zidan in v dve nadstropji, ob reki Lahinji na Kriyoglavcih pri Metliki. Mlin ima štiri tečaje in stope; zraven je tudi nekaj zemljišča. Natančneje se izve pri lastniku Ignaciju Premerju, posestniku na Primostku pri Metliki. (65-1)

BRATA SCHWEIGER

v Črnomlji

priporočata svojo zalogo pravih naravnih, belih in drugih

istrijskih in dalmatinskih vin.

Vzorec se pošiljajo brezplačno in poštne prosto. (11-5)

Bilanca

posojilnice v Črnomlji, registrovane zadruge z neomejeno zavezo za osmo upravno leto 1892

I m e t j e	gld.		kr.		D o l g o v i	gld.		kr.	
Inventar	308	—	802	zadružnikom 1542 deležev po 2 gld.	3084	—			
Dana posojila	150936	58		Nevzdigneni deleži od v prejšnjih letih izstopivših 13 društvenikov, in sicer 13 deležev à 2 gld.		26	—		
Zaostale obresti	464	83		Hranilne vloge	161427	52			
Pri drugih denarnih zavodih je naloženo	18500	—		Kapitalizovane obresti	6270	86			
Obresti od denarja, naloženega pri drugih denarnih zavodih za 1891	219	50		Predplačane obresti za 1893	1606	07			
Obresti od denarja, naloženega pri drugih denarnih zavodih za 1892	704	23		Nevzdignene dividende od deležev	440	12			
Tožbenih stroškov imajo stranke povrniti	86	68		Vstopnina (za rezervni zaklad)	182	—			
Vrednost tiskovin (knjižic, menjic, dolžnih pisem)	39	85		Čisti dobiček	2381	63			
Govina dné 31. decembra 1892	4158	53							
Skupaj	175418	20		Skupaj	175418	20			

Poročilo.

Posojilnica imela je v letu 1892 prometa 220.643 gld. 15 kr., tedaj za 6.607 gld. 05 kr. več od leta 1891. Tudi število zadružnikov se je zdatno povikšalo. Koncem 1891 ostalo je 711 zadružnikov, v letu 1892 jih je izostalo 21, a pristopilo 91, tako da je bilo koncem 1892 = 781 zadružnikov s 1483 deleži po 2 gld. v skupnem znesku 2966 gld.

679 strank ima 934 posojil in sicer:
na menjice . . . . . 21.688 gld. 15 kr.
na intabulacijo . . . . . 68 452 " 43 "
na dolžna pisma s poroki . . . . . 60 796 " — "

skupaj . 150.936 gld. 58 kr.

434 vložnikov ima 492 hranilnih vlog s kapitalizovanimi obrestmi vred v skupnem znesku 167.698 gld. 38 gld.

Rezervni zaklad ima 6015 gld. 15 kr.

Zgube nima dosedaj posojilnica niti na glavnici niti na obrestih, pač pa se je na tožbenih stroških odpisalo 7 gld. 09 kr.

Denarja ima posojilnica toliko na razpolaganje, da ima še pri drugih denarnih zavodih 18.500 gld. naloženih. Radi tega je načelstvo od 1. julija 1892 naprej vložnikom obresti od 5% na 4 1/2% znižalo in v posledico tega dolžnikom breme toliko olajšalo, da se od 1. januarja 1893 poleg 6% obresti za upravne stroške le enkrat in sicer pri prejemu posojila jemlje 1/2%, potem pa nič več, tako, da ima dolžnik pri nazaj plačevanju le 6% obresti odrajtevat.

Načelstvo je med letom na račun dobička podarilo dvema otrokoma na Griču 10 gld. in enemu v Črnomlji 10 gld. kot podporo za potovanje k zdravniku v Pešto, ker so bili od steklega psa vgriznjeni. Občni zbor je dné 26. februarja to odobril; tudi letni račun za leto 1892 je enoglasno potrdil in ostali čisti dobiček tako-le razdelil:

711 zadružnikom, ki so pristopili leta 1891 s 1451 deleži po 2 gld. izplača se dividende . . . . . 232 gld. 16 kr.

Vsem štirim udom načelstva za poslovanje dovolj se remuneracije skupaj . . . . . 110 " — "
Računskemu pregledovalcu za poslovanje . . . . . 15 " — "
Za popravo cerkve sv. Duha v Črnomlji . . . . . 100 " — "
Za vzdrževanje mestne godbe v Črnomlji podpore . . . . . 150 " — "
Požarni brambi v Črnomlji . . . . . 20 " — "

Od družbe sv. Cirila in Metoda izdanih knjižic, ki naj se razpošljejo šolam v okrajih, kupi se za . . . . . 15 " — "

Za šolske potrebe revnim šolarjem v Črnomlji Društvu v podporo visokošolcev na Dunaji . . . . . 10 " — "
in v podporo visokošolcev v Gradu tudi . . . . . 5 " — "
Rezervnemu zakladu pripiše se ostanek . . . . . 729 " 47 "

Skupaj . 2381 gld. 63 kr.

Anton Jeršinovič l. r.,
ravnatelj.

Martin Malnerič l. r.,
odbornik.

Avgust Kunc l. r.,
odbornik.

Franc Šušteršič l. r.,
odbornik.

Franc Šetina l. r.,
računski pregledovalec.

(67)

Učenca,

kateri je z dobrim vspehom dovršil ljudske šole sprejem takoj v poduk mizarske obrti.

(30—3)

Alojzij Kobe,
mizarski mojster v Metliki. (Dolenjsko.)

Vsakovrstne slamnike

najnovjših oblik iz domače in tuje slame izdeluje, prodaja in popravlja po kolikor mogoče nizki ceni. Ustanovljena je bila leta 1863. Ceniki se pošljejo po pošti in poštne prosti. Več se izve pri Franc Cerar-ju preje J. Merkužič v Domžalah, Gorenjsko. (42—3)

Pri Sv. Križi, pol ure od Mokronoga se prodaja proste roke

lepa hiša,

katera je pripravna za gostilno. Pri hiši je tudi ena klet, živinski hlev, svinjak in njiva za en mernik posevte. Več se izve pri lastnici Mariji Vitman, posestnici pri Sv. Križi, pošta Mokronog. (56—2)

Delavnica za vrvarja (zalarja)

se radi smrti gospodarja takoj z vsem orodjem vred da v najem. Opravka je vedno dovolj in se lahko dobro shaja, ker ni daleč na okoli enacega obrta. Prašanja naj se pošiljajo lastnici Mariji Strupi v Novem Mestu. (47—3)